

Ghenadie Ciobanu – promotor al muzicii noi (60 de ani)

În contextul muzicii contemporane din Republica Moldova, compozitorul Ghenadie Ciobanu, artist de factură intelectuală, s-a afirmat ca un creator deschis spre experiment. Receptiv la dezideratele renovării permanente a arsenalului intonativ muzical, la inovațiile de ultima oră aduse de masiva manifestare a evoluției tehnico-științifice, Gh. Ciobanu elaborează un stil „verbal” al său, individual. Creând tablouri cu profunde semnificații metaforice, apelând la intertextualitate, la arhetip, creațiile sale de maturitate reprezintă rezultatul unei gândiri bine definite, de sinteză, mai mult decât o tendință spre extravagantă.

Spirit inovator, compozitorul Gh. Ciobanu, în ipostaze multiple de compozitor, dirijor, interpret, pedagog, organizator și inițiator al unei serii de proiecte de muzică contemporană, fondator al Festivalului Internațional „Zilele Muzicii Noi” (FIZMN) și al ansamblului de muzică contemporană „Ars Poetica”, se definește printr-o febrilă căutare a unei noi viziuni artistice și estetice imprimată creației muzicale din Republica Moldova, fiind un promotor neobosit și impetuos al fenomenului muzicii noi.

Născut la 6 aprilie 1957 în satul Brătușeni, raionul Edineț, Republica Moldova, Gh. Ciobanu a absolvit Școala Medie de Muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău (1977), Institutul Muzical-Pedagogic „Gnesin” din Moscova (1982), Conservatorul „Gavriil Musicescu” din Chișinău, clasa compoziție cu profesorul V. Zagorschi (1986), Academia Europeană de Teatru Muzical din Thurman (Germania) și

Academia de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova (2002).

În calitate de compozitor, Gh. Ciobanu a semnat peste o sută de lucrări în genurile: operă, musical, muzică simfonică, de cameră, corală, ușoară, de teatru și film. Creațiile sale au fost interpretate în cadrul a numeroase concerte în Republica Moldova, România, Franța, Germania, Spania, Polonia, Rusia, Estonia, SUA, China ș. a., fiind înregistrate pe 8 CD-uri și difuzate de Danmarks Radio, Radio România, Teleradio Moldova, Radio Leipzig, Radio Moscova, Radio Amsterdam. Compozitorul a fost producător și prezentator al ciclurilor de emisiuni radiofonice „Studioul muzicii noi”, „Continuum. Interferențe muzicale”, „Tezaurul componistic muzical” (Compania publică „Teleradio-Moldova”).

Gh. Ciobanu desfășoară o susținută activitate didactică, este profesor universitar la Catedra de teoria muzicii și compoziție a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău, profesor invitat la universități europene și autor de cercetări științifice de muzicologie. Printre discipolii Domniei Sale se remarcă: A. Lazarencu, V. Mosiiciuc, M. Ungur. Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova (1990–2012, actualmente președinte de onoare), Gh. Ciobanu este o personalitate artistică plurivalentă recunoscută în plan național și internațional, activă și în viața politică a țării, susținând filonul artistic pe acest palier, în perioada 1997–2001 fiind ministru al culturii al Republicii

Moldova, iar în perioadele 2010–2011 și 2011–2014: deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

În susținerea muzicii noi și stimularea creației muzicale contemporane academice din Republica Moldova, de Gh. Ciobanu au fost inițiate Clubul „G. Enescu” (în ’90, cu audiții ale muzicii noi, prezentări și prelegeri) și Concursul compozitorilor și muzicologilor (desfășurat anual), un proiect recent fiind seria de concerte „Muzica românească de pe ambele maluri ale Prutului”, realizat în colaborare cu Institutul Cultural Român „M. Eminescu” din Chișinău.

Gh. Ciobanu, în ipostaza sa managerială, a adus o contribuție de certă valoare la evoluția muzicii contemporane din Republica Moldova, lansând și promovând FIZMN, ansamblul „Ars Poetica”, iar în calitate de compozitor (uneori dirijor și interpret), s-a remarcat printr-o prezență permanentă la edițiile Festivalului, aducând astfel un aport considerabil la emanciparea limbajului și gândirii muzicale în componistica academică moldovenească. Se remarcă creațiile ce au răsunat în primă audiție în cadrul FIZMN: Simfonia „Sub soare și sub stele” (1991), „Cântări calofonice” (1992), „A noua lună în cer” (1993), „Pentaculus” (1995), „Jalea miresei” (1995), „Simboluri triste” (1996), „Studii sonore” (1996), „Moment bacovian” (1999), „De sonata meditor” (2003), „Spatium sonans” (2009), „Briza latitudinilor sudice” (2010), „Concert pentru marimbă și orchestră” (2010), „Entrée și dans cu focuri pe zăpadă” din suita „Riturile Primăverii” (2012), „Codul Enescu” (2013), „Après un lecture”, 1. „Poem post-modern”, 2. „Poem rap”, 3. „Poem elegiac” (2014, 2016), „Glance behind the curtain/Glance for a curtain” (2016) etc. Lucrările semnate de Gh. Ciobanu au fost sonorizate de prestigioase orchestre și ansambluri în cadrul festivalurilor din străinătate: *World Music Days* (România, Japonia), *Săptămâna Internațională a Muzicii Noi* (România), *FIMU’91* (Franța), *Incontri Europei con la musica* (Italia), *Music of Friends* (Moscova), *ENSEMS* (Valencia, 1996), *Spaziomusica* (Italia) etc. Creația sa este analizată în monografiile și studiile științifice realizate de muzicologii E. Mironenco, I. Suhomlin-Ciobanu, V. Axionov, V. Melnic, V. Tcacenco, P. Rotaru, V. Barbas ș. a.

Compozitorul Gh. Ciobanu, în cercetarea noilor tendințe stilistice și estetic-muzicale, se detașează de abordarea tiparelor odată conturate, spre exemplu, în sfera teatrului liric, lansează monoopera „Ateh, sau revelațiile prințesei khazare”, ce întrunește și trăsături de balet. Materia sonoră cu care operează Gh. Ciobanu este înțesată de arhetipuri, compozitorul creează senzația unui mediu muzical inedit, unde monodia se arată impregnată de un etos aparte. Utilizând eșantioane de sunete din areale fol-

clorice diverse, tratând arhetipurile drept „rezervoare”, compozitorul își încheagă scriitura din diferite texturi modale, modelând pseudo-arhetipuri noi. „Ascultând muzica lui Gh. Ciobanu, menționează compozitorul român C. Țăranu, te frapează imediat lirismul ei particular, trecut prin filtrele unor tehnici de compoziție contemporane, cu care este de mult familiarizat. Ingeniozitatea căutărilor timbrale, claritatea formei, evitarea patetismului sunt câteva din trăsăturile acestui talent deopotrivă lucid și sensibil. Compozitor de talie europeană, perceput ca atare pe scenele de concert internaționale, Gh. Ciobanu este posesorul unei „Ars poetica” sinonimă cu numele ansamblului pe care l-a creat și al cărui aport în promovarea muzicii contemporane este esențial”.

Personalitate artistică marcantă, Gh. Ciobanu, în esență, a deschis calea unei experimentări care a fundamentat o întreagă direcție, de muzică nouă moldovenească. Distinsul compozitor Gh. Ciobanu, prin contribuția sa prodigioasă la propagarea creației muzicale academice moldovenești și prin aportul considerabil, organizatoric și artistic, la desfășurarea FIZMN din Republica Moldova, s-a afirmat drept un adevărat promotor al direcțiilor contemporane în compoziție. Profesorul N. Brînduș (România), apreciind activitatea lui Gh. Ciobanu, menționează: „Domnia sa a strălucit prin talent, profesionalitate și inițiative deosebite sub toate planurile. Domnul Gh. Ciobanu este un distins compozitor ale cărui lucrări s-au afirmat cu autoritate în viața muzicală românească și a cărui prezență în muzica nouă contemporană este o certitudine”. În semn de recunoaștere a meritelor în dezvoltarea culturii muzicale din Republica Moldova, lui Gh. Ciobanu i s-au conferit numeroase premii și distincții: Premiul Național al Republicii Moldova (1998), Medalia „Mihai Eminescu” (2000), titlurile onorifice de *Doctor Honoris Causa* al Academiei de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca și *Maestru în artă* al Republicii Moldova (1999), Ordinul Național „Steaua României” în grad de Comandor (2000), Ordinul „Gloria Muncii” (2010), Medalia „Dimitrie Cantemir” al Academiei de Științe a Moldovei (2013).

Cu ocazia jubileului de 60 de ani, ne îndreptăm cele mai luminoase gânduri și urări de bine către domnul Ghenadie Ciobanu. Vă felicităm, Maestre, cu ocazia atingerii acestei vârste frumoase, la care ați adunat prețioase realizări artistice, partituri de referință și distincții binemeritate, dorindu-Vă sănătate, bunăvoință, prosperitate, mari succese pe filonul pedagogic, cât mai mulți discipoli setoși de a cunoaște muzica contemporană și realizări frumoase pe tărâmul artei componistice!

Valeria BARBAS